

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

*Богашко О. Л., к. е. н., доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

Модернізація системи вищої освіти України потребує вдосконалення якісної підготовки майбутніх фахівців із врахуванням управлінських та психологічних аспектів. На сучасному етапі одним із завдань модернізації освіти є піднесення її до рівня стандартів розвинених країн світу та інтеграція в міжнародний науково-освітній простір. У цьому контексті набуває наукової доцільності й суспільної своєчасності проблема розвитку вищої освіти в Україні, яка б відповідала потребам суспільства, утвердження серед інших держав в умовах глобалізації та європейської інтеграції.

Актуалізація дослідження проблеми розвитку вищої освіти в Україні зумовлена необхідністю подолання суперечностей між задекларованою спрямованістю освітнього процесу у сучасній вищій школі та недостатнім фінансуванням вищих навчальних закладів; традиційним інструментарієм навчання та необхідністю його модернізації відповідно до сучасних освітніх ідей і технологій, з урахуванням діагностики інтелектуальних, комунікативних та мотиваційних якостей майбутніх фахівців.

У контексті модернізаційних процесів, поступового, цілеспрямованого руху до євроінтеграції, є надзвичайно важливою для України проблема налагодження такого організаційного й економічного механізму освітньої діяльності, який би на основі принципів прозорості, відповідальності та результативності, сприяв оновленню змісту освіти

відповідно до принципів Болонської декларації, підвищенню рівня вищих навчальних закладів і досягненню соціальної справедливості у сфері освіти.

Пріоритетні цілі сучасної закордонної (європейської) освіти [2]:

- індивідуальний розвиток особистості, розкриття її потенціалу;
- задоволення потреб економіки у кваліфікованій робочій силі;
- соціальна інтеграція майбутнього фахівця як активного члена громадянського суспільства;
- прищеплення навичок самоосвіти, формування потреби навчання упродовж життя.

З огляду на те, що зміст освіти в Україні розвивається під впливом глобалізаційних чинників, модернізація вітчизняної освітньої галузі має відбуватися на прогностичних засадах, з урахуванням демографічних перспектив, тенденцій розвитку національної і світової економік, а також потреб сучасного ринку праці.

При цьому необхідно поєднувати прогресивні ідеї міжнародного виміру з національними цінностями, забезпечуючи інноваційний розвиток освіти як відкритої системи міжнародного співробітництва для збагачення форм і методів особистісного становлення молоді та її фахового зростання.

Система освіти в усіх розвинених країнах зазнає суттєвих змін не лише кількісних, а і якісних. Збільшуються чисельність молоді, охопленої навчанням, а також терміни освіти, ускладнюються її завдання. Економіка провідних європейських держав уже давно не потребує залучення підлітків і молоді до суспільного виробництва, доцільнішим стає продовжене навчання, післядипломна освіта з метою отримання найвищого професійного рівня.

Інтенсивний перебіг реформування вищої школи у XXI ст., на думку зарубіжних вчених, передбачає низку нових принципових положень:

а) ЗВО розвиватимуться насамперед як інституції безперервної освіти;

б) великого значення набуде перепідготовка і перекваліфікація дорослих фахівців;

в) курси навчання максимально індивідуалізують, із метою першочергового опанування студентами відповідних блоків змістових модулів;

г) навчальні дисципліни викладатимуть за новітніми технологіями тощо.

Характерною особливістю сучасних світових тенденцій розвитку вищої освіти стає зростання її економічної ефективності. Згідно з рекомендаціями Всесвітньої торговельної організації, в умовах міжнародного розподілу праці освіта відіграє все більше значення як своєрідна специфічна сфера послуг.

З метою підвищення якості вищої освіти в Україні визначено такі напрями [1; 2]:

- оснащення закладів вищої освіти апаратним і програмним забезпеченням, що дасть можливість створювати необхідні комунікації;
- залучення молоді до широкого вивчення природничих і математичних дисциплін;
- посилення зв'язків закладів освіти з промисловістю й бізнесом;
- поліпшення тендерного співвідношення та забезпечення;
- інтенсифікація вивчення іноземних мов шляхом удосконалення соціокультурного компонента змісту іншомовної освіти;
- використання новітніх технологій та інновацій;
- визначення умов для обмінів студентами та викладачами в рамках ЄС;
- оцінювання ступеня набуття студентами змісту вищої освіти.

Шляхи поліпшення якості сучасної вищої освіти [2]:

- додержання принципу соціальної справедливості (розширення доступу молоді до якісної освіти);
- соціалізація молоді; полікультурне навчання;
- модернізація змісту освіти;
- упровадження нових функцій і форм контролю й оцінювання.

Отже, доходимо висновку, що ключовим завданням розвитку вищої освіти в закордонні і в Україні є її якість, що забезпечується міжнародною спільнотою як пріоритет нарівні з добробутом і здоров'ям людини.

Національні системи гарантії якості повинні включати:

- визначення відповідальності органів та навчальних закладів;
- оцінку програм закладів, яка включає внутрішній контроль, зовнішню перевірку, участь студентів та публікацію результатів;
- міжнародну участь, співробітництво та створення спілок, що опікуються перевіркою якості.

Модернізація освітньої галузі України має здійснюватися на прогностичних засадах, ураховуючи демографічну ситуацію, тенденції розвитку національної і світової економіки, потреби ринку праці і творчого поєднання прогресивних ідей міжнародного виміру з вітчизняним освітнім досвідом. Держава та політично-керівні органи мають бути координаторами й авторами доцільних правил функціонування ЗВО усіх форм власності і своєрідними гарантами дотримання світових та національних стандартів тривалості, змісту і методів навчання.

Упровадження досвіду у розвиток вищої освіти України вимагає значних зусиль і матеріальних ресурсів. Для забезпечення ефективної реалізації та використання позитивних ідей європейського досвіду необхідно здійснювати практичні дослідження науково-методичного забезпечення навчального процесу, застосування інноваційних технологій навчання.

Література:

1. Богашко О. Л. Роль та функції університетів в умовах розвитку інновацій та економічного зростання на основі знань. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури»*, Львів 23–25 травня 2019 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 273– 274.

2. Вища освіта як соціальний інститут і механізм соціалізації молоді : монографія / авт. кол. : М. Михальченко (керівник), Т. Андрущенко, В. Баранівський, О. Бульвінська [та ін.]. Київ : Педагогічна думка, 2012. 320 с.

УДК 378.1

СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМ І СТАЛІСТЬ: НОВИЙ ШЛЯХ ОСВІТНЬОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

*Деділова Т.В., к.е.н., доцент
Токар І.І., асистент*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В сучасному світі, де технології та суспільні цінності стрімко змінюються, роль вищої освіти стає все більш критичною для формування компетентних та відповідальних громадян. Стале розвиток суспільства вимагає нового погляду на навчання, де освітні інституції повинні активно впроваджувати студентоцентровані підходи для забезпечення якісної та адаптивної освіти.

Студентоцентрований підхід – це концепція, що ставить студента у центр освітнього процесу. Вона враховує індивідуальні потреби, інтереси